

СЛУЖБОВЕ ПІДРОБЛЕННЯ ЯК СУСПІЛЬНО НЕБЕЗПЕЧНЕ ДІЯННЯ: КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА

Гонтар Анна Андріївна

курсантка ННІ права та підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, Україна

Сич Олександр Вікторович

курсант ННІ права та підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, Україна

Чорна Аліна Геннадіївна

старший викладачка кафедри кримінального права та кримінології
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, Україна

Умови сьогодення, реалії яких зумовлені нестабільним суспільним становищем, наявності значної кількості зовнішніх деструктивів, головним з яких є повномасштабна воєнна агресія російської федерації вимагає від держави комплексного та кропіткого ставлення до реалізації правоохоронної функції, нагальну потребу попередження, виявлення та викриття всіх проявів злочинності, рівень існування якої – є показником загального добробуту держави. Відповідальне ставлення та демонстрація реальних результатів у боротьбі зі злочинністю, зокрема тієї, що існує в органах державної влади – важлива умова для отримання допомоги від міжнародної інституції на реалізацію стратегічно важливих напрямів економічної, оборонної та безпекової галузей.

Одним з ключових аспектів поліпшення законодавства є визначення чітких і прозорих процедур надання публічних послуг. Це дозволить уникнути корупції та зловживань з боку посадових осіб. Важливо, щоб процедури були доступні для всіх громадян і не залишали місця для нечесних дій [1, с.613]. Дослідження питань кримінально-правової кваліфікації кримінальних правопорушень у службовій сфері залишається одним з дискусійних напрямів наукових пошуків вченими та зацікавленості практиків. А тому темою нашого дослідження було обрано висвітлення кримінально-правової кваліфікації службового підроблення відповідальність за яке, визначена у змісті ст. 366 Кримінального кодексу України (далі – КК України). Диспозицією статті 366 КК України визначено, що службовим підробленням є складання, видача службовою особою завідомо неправдивих офіційних документів, внесення до офіційних документів завідомо неправдивих відомостей, інше підроблення офіційних документів [2]. Проте вказаний склад має і кваліфіковану форму, характерною ознакою якої є спричинення тяжких наслідків, та визначений у змісті ч.2 ст. 366 КК України.

Визначаючи об'єктивні ознаки службового підроблення, можемо зазначити, що тими суспільними цінностями, на які посягає суб'єкт при вчиненні дій, передбачених ст. 366 КК України, є нормальне функціонування службової та професійної діяльності, що пов'язана із наданням публічних послуг. Проте, важливо зауважити, що ані організаційно-правова форма, ані форма власності такої установи, що надає публічні послуги, службова особа якої в свою чергу вчиняє таке кримінально-протиправне діяння – не є важливим для кваліфікації такого діяння.

До форм, що притаманні об'єктивній стороні належить: внесення до офіційних документів неправдивих відомостей (поміщення інформації, що не відповідає дійсності, в справжній офіційний документ, який при цьому зберігає всі ознаки і реквізити справжнього); інше підроблення офіційних документів (підроблення офіційних документів передбачає повну або часткову зміну змісту офіційного документа або його реквізитів шляхом виправлень, підчисток, дописок, витравлювань та іншими подібними способами); складання неправдивих офіційних документів (це повне виготовлення офіційного документа, що містить інформацію, яка не відповідає дійсності); видача неправдивих офіційних документів (це надання фізичним або юридичним особам офіційних документів, зміст яких повністю або частково не відповідає дійсності, і які були складені службовою особою, яка їх видала, чи іншою особою) [3, с.250].

Документи, що містять зафіксовану на будь-яких матеріальних носіях інформацію, яка підтверджує чи посвідчує певні події, явища або факти, які спричинили чи здатні спричинити наслідки правового характеру являються офіційними документами [4, с.13]. Тобто, обов'язковим елементом складу кримінального правопорушення передбаченого ст. 366 КК України є наявність предмету, який є документом.

Встановлюючи суб'єктивні ознаки досліджуваного нами кримінального правопорушення, зокрема встановлюючи статус особи, що може бути притягнута до кримінальної відповідальності за вчинення кримінально-протиправного діяння передбаченого ст. 366 КК України, необхідно звернутись до положень ч.2 ст. 18 КК України, якою окреслено коло суб'єктів, що має статус службових осіб. Відповідно до змісту вказаної норми службовими особами є особи, які постійно, тимчасово чи за спеціальним повноваженням здійснюють функції представників влади чи місцевого самоврядування, а також постійно чи тимчасово обіймають в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах чи організаціях посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських функцій, або виконують такі функції за спеціальним повноваженням, яким особа наділяється повноважним органом державної влади, органом місцевого самоврядування, центральним органом державного управління із спеціальним статусом, повноважним органом чи повноважною службовою особою підприємства, установи, організації, судом або законом [2].

Тобто, суб'єктом кримінального правопорушення передбаченого ст. 366 КК України може бути лише та службова особа, яка уповноважена на виконання організаційно-розпорядчих або адміністративно-господарських функцій, відповідно суб'єкт досліджуваного нами кримінального правопорушення – спеціальний.

Щодо умислу при вчиненні службового підроблення, то таке діяння може здійснюватися лише з прямим умислом, проте досліджуючи кваліфікований склад вказаного кримінального правопорушення, який характеризується тяжким наслідком, умисел може характеризуватись необережністю, проте, лише щодо наслідку, але, діяння здійснюється виключно з прямим умислом.

Отже, підсумовуючи зміст викладеного у дослідженні, варто визначити, що стратегічно-важливим напрямом діяльності держави є удосконалення стану охорони суспільно важливих цінностей, правова охорона яких встановлена конституційними положеннями та чинними нормативно-правовими актами, зокрема, в контексті протидії злочинності в сфері службової діяльності та притягнення винних до кримінальної відповідальності, адже злочинність у сфері публічних послуг – це загроза не лише для рівня злочинності, як критерію благоустрою суспільства, а й для

репутації нашої держави на міжнародній політичній арені.

Список використаних джерел:

1. Калиновська, Діана Максимівна, Христина Сергіївна Врубльовська, and Аліна Геннадіївна Чорна. "ПОДОЛАННЯ ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ У СФЕРІ СЛУЖБОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, ПОВ'ЯЗАНОЇ З НАДАННЯМ ПУБЛІЧНИХ ПОСЛУГ." The 6 th International scientific and practical conference "Modern problems of science, education and society" (August 14-16, 2023) SPC "Sci-conf. com. ua", Kyiv, Ukraine. 2023. 671 p.. 2023.
2. Кримінальний кодекс України: Кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III: станом на 28 берез. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 01.04.2024).
3. Кримінальне право України. Особлива частина: навчальний посібник / Попович О.В., Томаш Л.В., Латковський П.П., Бабій А.Ю. Чернівці, 2022. 319 с.
4. Кваліфікація злочинів в економічній сфері: метод. рекомендації; кол. авт. Дніпро: ДДУВС, 2020. 56 с.